

træde hans Formening i den Henseende. Det er overhovedet maaskee en Feil hos mig, at jeg ikke har Noget imod at indrømme, at den samme Sag kan fremmes paa forskjellig Maade. Smid- lertid tilstaaer jeg, at denne Sag er forsøgt fremmet paa flere forskjellige Maader, og at den har tiltalt ligemeget eller rettere lige lidt under de forskjellige Former, den har haft. En af disse Maader, og der begyndte man frøven, var Dannelsen af et Kirkeraad; denne Maade har været prøvet, men den fandt ikke Maade for Folkethingets Dine. Den anden Maade, der er prøvet, begyndte fræden, og den gik ud paa Drettelsen af Menighedsraad; men heller ikke for denne syntes der her at være nogen afgjort Stemning, uagtet Drettel- sen af disse Menighedsraad var indskrænket i den Grad, at det var en aldeles frivillig Sag for Menighederne, hvorsidt de vilde have dem eller ikke. Uagtet man ikke har nogen Betænke- lighed, naar der er Tale om at give Commu- nerne større Selbstyrelse og Selvbestedmelses- ret, finder man det dog meget betænkeligt at give Menighederne Tilladelse til at oprette Menighedsraad, selv om de gjerne vilde have dem; derpaa gaaer det væsentlig ud; man finder det høist farligt at give Menighederne denne Tilladelse, selv om Majoriteten i en Menighed skulde kunne at faae et Menighedsraad. Der er imidlertid endnu en tredje Vej at gaae, og det er den, som den ærede Rigsdagsmand for Holst Amts 2den Valgkreds (Tscherning) ønsker at gaae. Den er imidlertid ogsaa forsøgt, men den blev ikke billiget paa et andet Sted; denne Maade gik ud paa at udvikle disse Forhold ad administrativ Vej og kun lade det komme til Lovgivningen, der var aldeles nødvendig. Man forsøgte saaledes ad administrativ Vej ved et Circulaire af 24de September 1856 at give Bestemmelser om Dannelsen af Menig- hedsraad, og derpaa kom man med et Lovfor- slag, hvorved man vilde overdrage Bestyrelsen af de fattiges Kasse til dem; men dette Lov- forslag blev forkastet, og man sagde: Nei, om Eders administrative Menighedsraad ville vi ikke lovgive; kom først med et Lovforslag om Menighedsraad, da kunne vi give dem dejerne Ret. Man seer saaledes, i hvilken overordentlig Forlegenhed man er. Jeg siger, det er mig

ganske ligegyldigt, hvorledes jeg skal begynde; jeg kan begynde frøven med et Kirkeraad, jeg kan begynde fræden med Menigheds- raad, og jeg kan gaae den Vej at ordne det administrativt og kun komme med det Aller- nødvendigste til den lovgivende Magt. Det er mig, som sagt, aldeles ligegyldigt, hvilken Vej jeg skal følge; jeg vil ligesaa gjerne betræde den ene som den anden Vej, det kommer ikke derpaa an; men det er ubilligt, at den Vej, man er kommen ind paa, bliver kaldt den vigtige, og at man saa igjen, naar man senere kommer ind paa en anden, siger, at dette ogsaa er en gal Vej; thi derved kommer man tilsidst til at finde, at det er det Rigtigste slet Intet at foretage sig. Skulde den ærede Rigsdags- mand for Holst Amts 2den Valgkreds (Tscherning) være den Anstuelse, at det mere vilde til- tale dette Thing at tage alle øvrige Bestem- melser ud af Lovforslaget og indskrænke det til alene at være en Bemyndigelse for Regjerin- gen til at lade disse bestemte Rettigheder gaae over til Menighedsraadene, naar de vare dan- nede i et Sognd, da skal jeg ikke have Noget derimod; det er en Vej, jeg godt kan gaae, naar vi blot kunne blive enige om den af de forskjellige Maader, hvorpaa Sagen kan fremmes.

Den ærede Rigsdagsmand her ligeoverfor (Hammerich) er bleven slaaet af det friske, kraftige kirkelige Liv, han har fundet i Skot- land. Han er blevet saa slaaet af det, at han endogsaa, troer jeg, talte om at stamme sig, skjøndt jeg dog ikke vil sige, at det var netop dette Udtryk han brugte; men han fandt, at det aldeles ikke kan taale Sammenligning med vore Forhold. Men har da den ærede Rigs- dagsmand aldrig tænkt over, at en af Grundene til, at det kirkelige Liv der har bevaret sig saa frisk, er, at man ikke har ladet det hele Ansvar alene hvile paa den geistlige Stand, men at man ogsaa har kaldet Menighederne til Virksomhed og tillige lagt det paa dem? Troer ikke den ærede Rigsdagsmand, at dette netop er en af Grundene til det friske, kraftige Liv, som der udvikler sig; medens man her i 20—30 Aar kun taler om og truer med at træde ud af Folketirken, hvad man dog ikke